

Ezüst érem, Budapest 1892.

RÓZSA UJSÁG.

AZ ÁTALÁNOS RÓZSÁSZAT ÉS ÁTALÁNOS KERTÉSZET

KÉPES SZAKKÖZLÖNYE.

VI. évfolyam. — 5-ik szám.

Szerkeszti és kiadja:

Dr. Kaufmann Ernő, Pécs-Szabolcson.

Az évfolyam június elsején kezdődik. — Megjelenik évenként 6 füzetben: június, augusztus, október, deczember, február és április hónapokban. — Előfizetési ára: évenként 2 frt, félévre 1 frt. — Reklamációk csak a megjelenési hónap 20-áig vehetők figyelembe. — Mindenü küldemények a szerkesztő nevére czimzendők.

 A német kiadás előfizetési árai ugyanazok.

PÉCSETT.

NYOMATOTT ENGEL LAJOS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1893.

Tartalom. Egy rózsászati eszme. — Remontáló szülőktől származó nem remontáló rózsza. — Rózsauellenségek a lepkék világából. — A rózsza ültetéséről. — A Victor Verdier rózsáról. — Deák Ferencz emléke. — Madame de Watteville — Captain Christy — A gyümölcsfák ültetési és nyelési idejének helyes megvalasztásáról. — Grotz kedvence. — Amerikai szeder Lawton vagy New-Rochelle. — Persimone. — Rosa carminata lutescens. — Egy 600 éves lepkény. — Új oleandrák. — Helgoland szamóca. — A Pelargoniák felosztása. — Agave Salmiana. — Nyíló lóbuszvirág a szabadban. — Solanum dubiosummatum. — Centaurea muschata és C. suaveolens. — Egyszerű Georginák. — Erithrichium nothofulvum. — Gyümölcsfogyasztás Berlinben. — Beküldött árjegyzékek. — Új rózsafajok. — Irodalmi szemle. — Színes műmelléklet: Deák Ferencz emléke.

Egy rózsászati eszme.

G. E.-től.

Csak kevés halandó embernek jut osztályrészül, hogy a természeti titkok nagy könyvében néhány lapot, csak futólagosan is, átpillantasson. E könyvben megpillanthatók néha valamely fölötté fontos természeti igazság kezdőbetűi; az örök hatalom azonban rögtön becsukja szemünk elől féltett igazságait s a tehetetlen ember szellemi képességének legnagyobb megfeszítésével kezd okoskodni, hogy a megpillantott szavakból valamit, igazat vagy valótlan következtethessen. Így állunk manapság azzal a tüneménynyel is, melyet a rózsáknál a tudósok *dimorphismusnak*, a kertészek meg *sportnak* neveznek. A tudomány egész hajszálnyi pontossággal megmondja, hogy mi az a sport; a genealogiai, vagyis származási jellegek között megdönthetetlen határvonalakat húz; jaj annak a szigorlónak a zöld asztal előtt, a ki a *dimorphismus*, válfaj, korcs nem és faj közötti különbséget nem képes szabály szerint ledarálni. Ha azonban csak egyetlen egy lépéssel megyünk tovább s ezen természeti jelenségek létrejöttének okait kezdjük puhatolni, akkor egyszerűen azt kapjuk válaszul, hogy »a természet változatosság után törekszik.« — S a nagyfejű tudósoknak egész légiója

sem képes ezekre vonatkozó állandó igazságokat hirdetni. Rá vagyunk tehát utalva, hogy teoriákat állítsunk fel, melyek a következő alkalommal már megdöntetnek, hogy romjainkból újakat, az ugynevezett modern fogalmaknak megfelelőbbeket teremtsünk, hogy idővel azokat ismét ledöntsük, minő pl. a ma uralkodó természetes kiválás elmélete.

Napjainkban a rózsák és általában a növények sportképződése a legtöbb rózsabotanikus által következőképpen magyaráztatik meg: Ha egy kerti rózsán váratlanul rendellenes jelenségeket, mint pl. eltéréseket a növésben, lombzatban vagy virágzatban, veszünk észre, úgy az a sportjelenségeket viselő rózsza feltétlenül valamely korcsalak, melynek jellemvonásai a szülők jellegeinek egyenlő vagy egyealötlen összegezéséből keletkeztek. A sportképződés tehát nem más, mint részleges visszaesés az egyik vagy másik törzsalak felé. Egy növénytani törzsalak ennél fogva nem képes sportképződést létrehozni. Hogy ez a jelenleg divó föltevés helyes-e vagy sem, azt most nem akarom figyelembe venni, annyit azonban mégis hajlandó vagyok elfogadni, hogy ez esetben a rózsza szöveti szerkezetében bonczani elváltozásoknak kellett

létrejönni, minthogy egy korcsalak sejtszöveti szerkezetében a szülők egyikének szerkezetével sem mutat azonosságot.

A sportképződés ismeretének kérdésében fájdalom, még igen kevés, jóformán semmiféle adatok sem állanak rendelkezésünkre, nevezetesen nem áll még hatalmunkban a sportképződést elősegíteni, avagy megakadályozni s így a mai napig ismeretes sportrózsáink tisztán az ismeretlen véletlennek köszönhető, létrejöttük okairól mit sem tudunk.

Azonban nem volna lehetséges e tekintetben egyáltalában valamit tennünk? — Ezen önkénytelenül felvetődött kérdés vezetett engem azon rózsászati eszmére, hogy némi kísérletek kapcsán a sportképződés homályában talán mégis felvilágítana egy kis fény-sugár. Erős bennem ugyanis a meggyőződés, hogy az alanyok a rájuk nemesített rózsákra, ha még oly kis mértékben is, de valamely befolyást mégis csak gyakorolnak. Vegyük fel pl. az esetet, hogy valamely nemesgyökerű **A** korcsrózsára egy másik **B** korcsrózsát nemesítünk, s most **B**-re ismét az **A**-t szemezzük. Ez esetben talán a legfelső **A** rózsá, ha nem is mindjárt és minden esetben, de idővel és kivételesen mégis valamely elváltozást mutatna. Ez alapon kerti rózsáinkkal az érdekes kísérleteknek egész sorozatát vihetnők véghez. Azonban hangsúlyozva mondom csak, hogy »talán mutatna«, minthogy magam ilynemű kísérleteket még nem tettem. Az egész csupán egy rózsászati eszme, de minden esetre méltó arra, hogy általa czélszerű kísérletek alapján kérdést intézzünk az anyatermészethez.

Remontáló szülőktől származó nem remontáló rózsá.

Viviand-Morel-től.

Az anyarózsá a bengálrózsák csoportjához tartozik s kerteinkben *Bengale ordinaire* néven szélteben hosszában ismeretes és meglehetősen el is terjedt. Az apafajt azon csodálatra méltó kerti rózsá képezi, mely Dubreuil által tenyésztve *Perle d'or* néven lett

a nagy világba bocsátva. A gyermek egy haszontalan fatytyú, egészen egyszerű virágai vannak, úgy kúszik, mint a vad szőlő venyigéje és egyáltalában nem remontál. A virágok királynéjának hű szolgája, t. i. a tenyésztő, ilyen bitangot nyert fáradalmainak jutalmául. Az újdonság kevésbé fontos mintsem tanulságos. — Nem fontos? Minden esetre nem. Először is e rózsá oly hihetetlen erős növéssé, hogy hajtásai mint a taraczk, úgy burjánzanak; könnyen kisértetbe jöhetnek, hogy e rózsát talán alanynak alkalmazzuk. Mondom, talán, mert nem való arra sem s mögötte áll a Manetti-rózsának, melyre még sokan, Lyonban azonban már nem nemesítenek. Jó tulajdonsága még e rózsának szép lombozata. És azután ez az egész.

Megkísérlem bebizonyítani, hogy ezek a tulajdonságok tanulságosak: Első tekintetre be kell látnunk, hogy a régi közmondás: »az alma nem megszű esik a fájától,« ez esetben megszűről sem válik be. Az anya és apa kitűnő remontáló képességét tekintetbe véve, azonnal fel fog tűnni, hogy az ivadék e tulajdonságból éppen semmit sem öröklött, mert egyáltalában nem remontált. Nem tekinthető tehát megdönthetetlen szabályul, hogy két remontáló rózsának a párosításából eredő ivadékok szükségképpen remontáló rózsák legyenek, származzanak azok akár az egyik, akár a másik, a párosításban részes fajról.

Ez esetben a tényálladék csupán csak akként lenne értelmezhető, hogy a szülők egyike, t. i. a *Perle d'or* egy oly kereszteződésből származó válfaj, vagy korcsalak, melynek törzsalakja nem remontál. A kerteszek polyantha-rózsái ugyanis »vegyes nedvek,« vagyis jobban mondva korcsok az egyszerű nyíló *Rosa multiflora* s valamely remontáló kerti rózsá között. Az ivadék tehát ez esetben egy visszaesett alak.

Rózsallenségek a lepkék világából.

Heger Boldissár-tól.

A kikelet közeledtével a rózsallenségek kérdése minden évben ismétlődve szokott napirendre kerülni.

A rózsák legveszélyesebb ellenségeit a rovarok s ezek közt különösen a lepkek kepezik. A lepke mint kifejldött repülő rovar, rózsáinkban kárt okozni egyáltalában nem képes; annál nagyobb károkat okoznak azonban álczái, a hernyók. Az általában elterjedt hernyófajok közt alig van egy kettő, melylyel a rózsabokron esetleg találkozánk. Ha e kártékony teremtmények ellen sikeresen akarunk küzdeni, úgy a tudományos leírások mellőzésével mindenek előtt a leggyakrabban előfordulni szokott hernyókat kell figyelembe vennünk.

A legtöbb hernyó az első virágzás előtt, vagy azzal egyidejűleg szokott megjelenni. Különös, hogy ilyenkor főképpen a keményebb hybridrózsák lepetnek el, míg a bengál-, thea- és noisette-rózsák többnyire megkíméltetnek. A nyár további lefolyásában szintén előfordulhatnak hernyók, minthogy némely lepkefaj tudvalevőleg 2—3 ivadékban is megjelenik egy év alatt, ennél fogva rózsáinkat egész nyáron át figyelemmel kell kísérenünk, nehogy azokon a hernyók elszaporodjanak.

Különösen gyakori az ugynevezett táplópille. (*Liparis dispar*.) Ezen lepke petéit hosszszas rakásban rakja le s azokat nemezes rozsdabarna taplózatba burkolja. Az ilyen petéket óvatosan kell összeszednünk nem csak a rózsákról, hanem a környezet fáiról is s legjobb azokat azután elégetni. E lepke hernyója kinöve mintegy 50 cm. hosszszaságú, eleintén fekete, azután szürkésbarna sárgán gyűrűzött, pirosan és kékesen pontozott, feje nagy, teste fölül sertés. Nem nehéz megtalálni a leveleken, de néha a szél által tovavitetik s bizonyos években járványszerűleg lép fel.

Gyakoriak még a gyűrűshernyók s, melyek a gyertyán- és szilva-pohók (*Gastropacha*) lepkéktől származnak. A nem nagy hernyók a rózsza levelével egyidejűleg bujnak ki a petékből s azután a leveleket és bimbócskákat rágják le. E hernyók eleintén világosbarnák, a vedlés után azonban szürkés-kék színt öltenek két fekete ponttal s egy fehér vonallal a háton, míg oldalai vörössárga hajlott vonalakkal vannak ellátva s

gyengén szőrösek. Pihenésre e hernyók fonott fészkeikbe vonulnak vissza az ágak villázatai közé. A peték a rózsákon őszszel könnyylen feltalálhatók, minthogy az ágak körül egy 1 cm. széles kékes fekete gyűrűt képeznek, mely gyűrű igen szoros van az ághoz tapadva. E hernyók többnyire gyümölcsfákról vándorolnak át a rózsára.

A különféle erdészpille (*Geometra*) hernyói araszolóknak is nevezve, könnyylen felismerhetők sajátosságos araszoló haladásukról s testüknek előre meresztéséről, de barna színük miatt az ágakon nehezen vehetők észre. E hernyók oly falánkok s néha oly nagy mennyiségben jelennek meg, hogy a rózsára nézve végzetessé válhatnak. E hernyókat naponkint szorgalmasan fel kell keresni, sőt magastörzsű rózsákról a déli órákban az alátartott ernyőbe is lehet rázni, midőn a rózsát a karótól leoldva s oldalt hajlítva a nyitott ernyő fölé tartva jól megrázzuk.

A rózsasodró, (*Tortrix*), valamint rokonfajainak hernyói már áprilisban megjelennek. Ezek azon hernyók, melyek a hajtások csucsain a legtöbb levelet és bimbót lerágják s azokat ragacsos fonalak segítségével összeszövik. Ha a hernyó pihenésre vonul, azt valamely összesodrott vagy összehajlított levélben találjuk, melyben igen könnyylen összenyomhatjuk amugy is rendkivül puha testét. Kinőtt hernyók azonnal a földre dobják, vagy egy fonálon leeresztik magukat, ha táplálkozás közben zavartatnak.

Ezen elősorolt hernyókon kívül még nagy károkat tesznek a rózsán az éjjeli kopasz hernyók is, melyek nappal hűvös helyre, levelek, szemét, vagy göröngyök alá rejtőznek s csak éjjel látnak pusztító munkájuk után, néha szép hajtásokat teljesen tőben körülragva, vagy szép bimbókat kifúrva. E hernyókat természetesen este lámpavilág mellett kell felkeresnünk s elpusztítanunk.

Maguknak a kifejlett lepkéknek elpusztítására szintén minden lehető el kell követnünk. A hálóval való fogás különösen alkonyatkor jár jó eredménnyel. Azután e czélra különféle fogókészülékek, ugynevezett fogó-

lámpások léteznek, melyek a rózsakertben felállítva igen kitűnő szolgálatokat tehetnek.

A rózsató közvetlen környékén a talajban tartózkodó hernyók és rovarok kipusztítására, kora tavasszal igen sikeresen használtam már ismételten a szénkéneget. E célból mintegy 10 gmm. szénkéneget 5—6 liter vízre veszünk s a keveréket egy nagyobb üvegben erősen összerázzuk, mire azt a rózsató köré öntözzük. A rózsató környékén levő leveleket s szemetet ilyenkor nem kell eltávolítani, mert a rovarok éppen ezekben vannak. E szénkéneges víz ezen keverési arányban a rózsáknak semmit sem árt, míg a rovarokat s azok álczáit a talajban teljesen kipusztítja. As ily szénkéneges öntözéseket rendszeren este kell alkalmazni.

A rózsá ültetéséről.

Vass Gyulától.

A rózsákat leghelyesebben csak ősszel czélszerű elültetni, csakhogy ez esetben ne ültessük azokat későn, hogy így a még hátralevő őszi idő alatt, vagy a tél elején rostgyökereiket némileg legalább kifejlészthessék. Ha az ősszel beültetett rózsák magastörzsűek, úgy azokat a tél közeledtével le kell kampózni s a szükséghez képest jól letakarni, mert ily frissen ültetett rózsák a téli időjárás viszontagságainak nem igen képesek ellentállni. Alacsony rózsákat a környékről összekapált földdel takarjuk be s ha ezeknek kiálló csúcsait némely fajnál megtartani akarjuk, úgy a földrakás tetejébe még száraz lombot, vagy szalmát borítunk, hogy a szél el ne fujja, e takarót betüztött pálczákkal erősítjük meg. Ha az ujonnan beültetett rózsá környéke gyeppel kepeztetik s mi e gyeppel épségben akarjuk tartani, akkor a takaró földet máshonnét hozzuk elő; ha pedig az alacsony rózsák hajtásait sugáralakulag a földszíneré lehet teregetni, úgy azokat lekampózzuk s azután száraz lombbal, vagy szalmával vastagon beborítjuk.

Azonban igen gyakran rá vagyunk utalva, hogy a rózsákat tavaszkor ültessük el. Ezen ültetéséknél különösen tekintetbe kell

vennünk, hogy az átültetendő rózsák őszi lettek-e eredeti helyükből kiemelve, vagy pedig közvetlenül az átültetés előtt. Azon ősszel kiásott rózsátók, melyek tavaszi ültetésre szánvák, a földbe szoktak bevermelteni, mely esetben azok ne köttessenek össze, hanem egyenkint vermeltessenek el, a kiűn maradt koronák pedig szalmával vagy száraz lombbal jó vastag rétegben takartasanak le. Tavaszkor ezeket a rózsákat nem szabad előbb a földből kivenni, míg az elültetés pillanata el nem érkezett, nehogy a frissen képződött finom rostgyökerek a levegő behatásának kitéve elpusztuljanak. A gyökérzetet napnak kitenni egyáltalában nem is szabad, helyesen cselekszünk tehát, ha a szabadabbá tett gyökereket folytonosan vízbe mártott ponyvával avagy pokrócczal borítjuk le, mignem elültetés alá kerülnek.

Az őszi ültetésnél a talajt legalább is 60—70 cm. mélységig kell felásni s fenekét régi korhadt trágyával keverve fellazítani.

A tavaszi ültetéshez a talajt már ősszel kell előkészíteni, hogy a gödrök s a kihányt föld télen át jól átfagyjanak. Az ültetésre lehetőleg borult, hűvös napot kell választanunk, hogy a nap heve az elültetett rózsákat legalább az első órákban ne érje. Magától értedődik, hogy ilyen kedvező napot magunknak megrendelni képesek nem vagyunk; ha tehát a tavaszi ültetés ideje alatt száraz és meleg napok uralkodnának, úgy a beültetett rózsátókat mohával vagy szalmával be kell kötni s e védelmező köpenyt tiszta vízzel gyakran fel kell nedvesíteni.

A gyökereknek általános viszszaametszése az ültetéséknél éppen nem tanácsos, ennél fogva csupán az eltörött és megfeketedett gyökerek kimetszésére kell szoritkozunk. Ezután a gödröt az ásóval rendbe hozzuk s oly nagyra vesszük, hogy benne a gyökereket egészen szabadon szétterithessük. Egyidejűleg a rózsató megszilárdítására szolgáló karót is betüztük. A kiterített gyökérzetre néhány lapáttal finom földet teszünk, a rózsát a tőnél fogva kissé fölhuzzuk, hogy a finom föld a gyökérszálak közé hatoljon s hogy a

gyökerek vége egyuttal mélyebbre jusson a gyökér nyakánál, mire a többi földet is a gödörbe húzzuk s a talaj fölületén az öntözés számára némi mélyedést hagyunk. Nagy előnnyel jár még az ültetés műveletével, ha a finom földet ujjainkkal a gyökerek közé igazgatjuk és tömködjük, mert így a gyökér alatti üregek képződése leginkább kikerülhető, nem tanácsos azonban a gödörbe huzott földet labunkkal legázolni, mivel az ily erőszak hatását pontosan megbirálni soha sem vagyunk képesek.

A beültetett rózsáknak bőséges megöntözése az első feltételek közé tartozik, hogy a föld jól a gyökérszálakhoz tapadjon s hogy az ültetés területén üregek ne képződjenek. Ha az ültetés tavaszkor, nedves időjárás mellett vétetett foganatba, úgy a rózsátót ne erősítsük azonnal a karóhoz, hanem csak néhány nap elmultával, midőn a talaj már egészen leülepedett. Ha ugyanis a frissen beültetett rózsátót azonnal ültetés után köztöznénk a karóhoz, ez esetben a talaj súlyedését a rózsátó nem követhetné s így a gyökerek szakadást szenvedhetnének, a talajban pedig üregek képződnének. Jó tehát a frissen beültetett rózsát még az őszi ültetés alkalmával is néhány napra vagy egészen szabadon hagyni, vagy csak igen lazán a karóhoz fűzni.

A tavaszkor ültetett rózsákat mindenkor feltétlenül erősebben vissza kell metszeni; a friss metszlapokat ilyenkor igen czélszerű folyékony faviaszszal bekenni, hogy a nedvesztesség ezáltal is korlátoztassék. A nyár további folyamában rózsáinkat néhányszor folyós trágyával kell megöntöznünk, mire azok gyökeret verve őszig igen szépen meg fognak erősödni.

A Victor Verdier rózsáról.

J. Nikolas-tól.

Valjon ez a többször nyíló rózsza valóban egy korcsalak? — A botanikusok azt mondják, hogy két fajnak (species) kereszteződéséből korcsalaknak kell származnia. A legtöbb rózsász még mintegy fél századdal

ezelőtt kétségbe vonta hybridrózsák létezését. A Journal des Roses-ben legujabban azt olvastuk, hogy csupán egyetlen egy rózsafaj létezik, valamint hogy a kutyának is csupán egy faja van. Ugyanaz a kertész, a ki különben rózsatenyésztő is, sőt néha igen szerencsés keze van, azt is állítja még, hogy az ugynevezett hybridrózsák nem lennének egyebek, mint a kultúra és kiválás által létrejött válfajok.

Azonban a termékenyítés befolyását sem lehet egyáltalában elvitatnunk. Ezeknél a keresztezési termékenyítéseknél a himpor különféle rózsafajokból kiindulva összekeveredetten repül szanaszét s azután itt is, ott is érvényesíti termékenyítő hatását. A külföldről importált s kerteinkben álló idegen rózsák a mi rózsáink himpora által támadtatnak meg; mire azután az idegenek is hasonló támadással válaszolnak s így himporait kölcsönösen kicserélik. Ezekből az esetleges termékenyülésekből azután a rózsza válfajainak egész sorozata keletkezik s ezeknél a származási jellemvonások oly nagy mértékben összebonyolódnak, hogy V i b e r t már 1826-ban kijelenteni volt kénytelen, miszerint »ezeket a rózsákat nem lehet sem az egyik, sem a másik osztályba sorozni.« (Essai sur les Roses.)

A rózsahybridákat tehát éppen nem lehet más szempontból felfogni, mint a fön említett alapon. Ezt a nézetet, úgy hiszem, a legtöbb rózsász, tudós vagy laikus, osztani fogja velem. Azon idő óta, hogy az indiai őserdőkől kerteinkbe több rózsafaj importáltatott, ezek a jövevények a mi régiebb honi rózsáinkkal családi összeköttetésbe léptek s az ezen párosulásokból eredő korcsalakok egy talajban élnek és növekednek a szülőfajokkal, sőt ezek fölött azon előnnyel bírnak, hogy virágzatuk remontál, az az őszszel még egyszer megjelenik.

Ennél fogva azon föltevés, hogy a rózsák között korcsalakok nem léteznek s hogy a kerteinkben művelt rózsafajok és válfajok csupán egyetlen törzsfajra volnának visszavezethetők, aligha fog a rózsászok közt né-

hány követőre találni. Ki fogja tehát ezt a föltevést csak némi tekintetben is komolyan számba venni? Felkiáltunk tehát, miként Sardou az ő „Jó falusiak” című komédiájában: »ezt magamtól kérdem!»

Mindazok, kik a rózatenyésztéssel csak némileg is foglalkoztak, laikusok és szakértők, egyaránt jól tudhatják, hogy az ugynevezett remontáló hybridrózsák a portland- vagy négyévszaki-rózsának keresztezéséből származnak. Ez utóbbi rózsák a negyvenes évek táján rendkívül nagy mennyiségben lettek tenyésztve.

Egyuttal természetesen azt is tudnunk kell még, hogy ama rózsász, ki a rózsakorcsok nemlétezésének elfogadását felújította, maga ajánlotta nekünk, hogy az 1859-ben a lyoni Lacharme által forgalomba hozott *Victor Verdier* rózsát remontáló hybridrózsának jelez- zük. Hogyan változtathatta meg tehát nézetét e jeles rózsász oly hamar?

Több rózsász a remontáló hybridrózsá- kat fájuk és lombozatuk tekintetében a bengál- rózsákkal, magtokjuk tekintetében a portland- rózsákkal tartja megegyezőknék. Ezek a ró- zsák rendkívül kemények s e válfajok nagy része a legszigorubb téli időjárással is képes daczolni. Kerteinkben ezen alakok vannak leginkább elterjedve.

Ambár a *Victor Verdier*-rózsa a fenn- említett rózsák közt tán a legidősebb, még sem tartható azon rózsafajnak, mely oly sok válfaj szülőanyjának nevezhetné magát. — Magas kora daczára kifogástalan minőségű; egyaránt jól virágzik nyáron is, meg ősszel is, koronája igen erős kifejlődésű, kemény fája sima, virágjai nagyok, gömbösen alkotottak, teltek, a középben kiemelkedők, élénk pirosan színezettek, karminnal árnyékoltak. Egyedüli hibája e rózsának csupán abban áll, hogy csaknem teljesen illattalan; máskülönben tö- meges tenyésztésre és az üzleti hajtásra mindig igen jó válfaj marad.

Deák Ferencz emléke.

Souvenir de Francois Deák.

Gillemot Vilmos-tól.

Színes műmelléklettel.

Mult évben Perotti Gyula ur hirneves trieszti kertészetéből egy köteg szép fehér thearózsát hozott megbíralás végett az Or- szágos Magyar Kertészeti Egyesület köz- gyűlése elé Budapestre.

A levágott rózsák a jelenlevő tagokat rendkívül nagy mértékben lepték meg, mert már az első tekintetre látható volt, hogy itt egy rendkívül szép és éppen nem közönsé- ges rózsával van dolgunk.

Perotti állítása szerint ez a rózsza sportja az ismeretes *Bougère* nevű thearózsának, nö- vésében, gyönyörű lombozatában s hajtásai- nak tüskézetében megegyezik az anyafajtával, csakhogy virágzata egészen fehér s ez a sport sokkal gazdagabban virágzik az anyjá- nál. Virágjai alakra és illatra nézve hasonlita- nak a Maréchal Niel-hez, a virág illata azonban erősebb voltának daczára, kellemese- bb a M. Niel illatánál.

E rózsafaj rövidebb növésű s szakadatla- nul új meg új virágokat fejleszt elannyira, hogy a hajtató szekrénybe kiültetett bokrok még késő ősszel is telve voltak virágokkal és bimbókkal.

Az Országos Magyar Kertészeti Egye- sület jelen volt tagjainak felszólítására Perotti úr e gyönyörű ujdonságát »*Deák Ferencz emléke*» névvel ruházta fel.

Az új rózsafaj, úgy a szabadföldi kerti, mint a melegházi üzleti művelésre, egyike leend a legkitünőbbben virágzó fajoknak s hovatovább a legelterjedtebb rózsák közé fog tartozni, minthogy egyáltalában nem látszik oly puhának és finyásnak, mint akár hány dúsan viritó thearózsza.

A mennyire saját egyéni nézetemet e rózsza felől kifejthetem, úgy én sem mond- hatok mást felőle, mint ügyfeleim, vagyis, hogy e rózsza bennünket igen kellemesen lepett meg s én most csupán azon óhajom- nak adok kifejezést: bárha e rózsza nagy há- zánkfia emlékének hirdetésére, mint egy emlék- oszlop, minden kertben kegyelettel ápolatnék

B i r á l a t o k.

Madame de Watteville.

Thea. — Guillot fils, 1883.

Virágja nagy, jól telt, világos fakófehér, egyes virágszirmai kívülről élénkebben, belülről világosabban karmin rózsaszínnel szegélyezettek; bimbója megnyúlt, virágja eleintén tulipánalakú, későbbben külső virágszirmai összegöngyölödnek s hátrafelé hajolnak, mi által a rózsa sajátos alakot ölt magára. Tartása délczeg, egyenesen felmeredő s gyenge, de igen kellemes theaillatot áraszt. Porodái és bibeszárai többnyire el vannak korcsosulva s az összegöngyölödött belső virágszirmok közé rejtve. Kehelyszirmok valamennyien csaknem egyformán alkotottak, többnyire épszerűek, csak ritkán néhány változékony függeléssel a külsők szélén, belül fehéren nemezések, kívülről világos-zölden szinezettek, fénytelenek, néha hosszában barnítottak, néhány apró karminpiros szőrmirigygyel elszórtan borítottak. Virágkocsány merev, igen erős és szívós, oldalt kissé összelapított, karminnal gazdagon barnított, több mirigygyes szőrrel és sertével borított, alapjában kissé megvastagodott, mindenkor egy kis murvától s egy 3-leveles lombtól; vagy egy pár 3—5-leveles levélnyélből körül foglaltva. A levélnyélnél csak mérsékelt fejlettséget mutat, igen szívós, alulról néhány vékony, kampós igen hegyes tüskével s rendkívül apró, elszórtan elhelyezett mirigyszőrökkel fegyverezett, fölülről keskenyen és mélyen barázdás, több merev mirigygyes szőrrel a barázda szélein. Melléklevelek hártásak, mérsékeltén kiszélesedők, rövid fülcsúcsokban végződnek, visszagöngyölödött széleiken rövid mirigygyes rojttokkal és szőrökkel váltakozottan vannak pillázva. A szépen kiszélesedő sűrű lombzat többnyire 5-leveles, a rövid petéded, fölül fényes levelek lombzöld színűek, alul világosabbak és homályosak, széleiken igen tökéletlenül, helyenkint kétszeresen fűrészelték. A bokor erőteljes növekedésű, egészen szabályos koronaképződéssel, egyenes, felmeredő, sima zöld hajtásai szürkésen hamvasok s néhány

középerős, széles, csúcsán kissé visszafelé görbült karminpiros tüskével vannak fegyverezve. Virágzata rendkívül gazdag, közönségesen egyesével álló s csak kivételesen mutatkozik többesével egy laza ernyőbugában a nagyobb hajtások csúcsán, igen jól és tökéletesen meg szokott ujulni. Őszi virágzata némi kedvező időjárás mellett sokkal élénkebb szineződést mutat a tavaszinál.

Ezt a pompás thearózsát rendszeren félmagas vagy magas törzsekre kell nemesítenünk, míg a gyökérnyakra nemesített bokortőit csoportok képzésére használhatjuk. Előbbi időkből, különösen megjelenésének első éveiben a kései melegházi hajtásra is nagy kiterjedésben használtak, ámbar a művelés ily alakjában teljes pompáját erős növésénél fogva nem képes úgy kifejteni, mint a szabad földben jó talajban, megfelelő kezelés mellett.

A virágnak azon jeles tulajdonsága, hogy éppen felpattant állapotában lemeteszve, eredeti üdeségét huzamosabb időn át is megtartja, különösen alkalmassá teszi e rózsafajt ültetkertészeti célokra.

A korona metszését novemberben kell végezni s valamivel hosszabbra venni; gondoskodjunk még inkább száraz, mint meleg téli takaróról is, mivel ez a rózsa, daczára kemény tulajdonságának, a tartós nedvesség iránt némi érzékenységgel bír.

Captain Christy.

Remontáló hybr. — Lacharme, 1873.

Nagy virága jó sűrűn telt, szépen alkotott, eleintén csészealaku, későbbben nyíltan boltozott, gyengéd test-rózsaszínű, közepében s alapjában valamivel élénkebb, elvirításkor karminrózsaszínnel pontozott, vonalazott vagy erezett, egyenesen felmeredő tartással s igen gyenge illattal. Porodái számosak, portokjai laposan kétosztatuak, bibeszárai karminpirosak, hosszabbak mint a porodák fonalai, apró, patkóalaku halvány tálcákban végződnek. Kehelyszirmok különféleképpen alkotottak, többnyire keskenyek, csúcsaikon gyakran megnyúltak s levélalakulag kiszélesedettek, a

belsőék épszélűek, a külsők különböző, gyakran elcsenevészett nyujtványokkal vannak el látva, belülről fehér nemezzel bélelték, kívülről világos-zölden színezettek, kissé fényesek, igen rövid merev, fehér lesimuló hajzattal s a széleken elszórt karminpiros, rövid mirigyszőrökkel borítottak. Magtok igen fejletlen, csaknem tölcseralaku, világos zöld, kissé hamvas, egészen kopasz s csak alájában, hol a virágkocsánba észrevétlenül átmegy, néhány rövid barnított mirigyes sertékkal borított. Virágkocsán megrövidült, felette erős, egészen hengeres, több rövid mirigyes szőrrel benőve. Murvák csaknem mindig jelen vannak, némelykor többesével is, keskenyek és hosszúra nyúltak, hártásak s csak ritkán pótolhatnak egy 3 leveles lomb által. Levélnyel megrövidült, igen erős, fölül szépen szélesen barázdás, gyakran barnított, igen apró mirigyes sertékkal a barázda szélein, alulról néhány gyengébb, kampósan görbült tüskékkel fegyverzett. Melléklevelek jól kitej lődöttek, hártásak, gyakran hátraperdültek, hosszú, kissé szétálló fülcsúcsokba kihúzottak, széleiken rövid mirigyes rojtokkal és serték-

kel pillázottak. Terjedelmes sűrű lombozata fényes sötétzöld, 5-leveles, nagy, petéded levelei széleiken mélyen egyszer, néhol szabályosan kétszer für szeltek. A bokor erős növéssü, de rövid és zömök; egyenes sima, barnított fényes hajtásai néhány, csaknem egyenesen kiszögellő erős tüskékkel fegyver zettek. Virágzata igen dús, csaknem mindenkor egyesével álló s meglehetősen szorgal masan remontál, különösen ősszel, ha a nyár folyamán a törzset egyszer-kétszer erőteljes folyós trágyával láttuk el. Mint jó kerti rózsza, félmagas vagy magas törzsekre nemesítettik, ámbár dugványokról is könnyen szaporítható az edénytenyésztés számára. Mint hajtató rózsza, erős szabad növése, virágjának készsé ges felnyílása s mindenek előtt kitünő korai viritásánál fogva az első helyet érdemli meg. Nyeseése rövidebbre vétessék, téli takarója pedig különösen száraz legyen, minthogy ez a rózsza tulnyomólag nemes vére folytán a nagyobb hideg iránt határozottan érzékeny. A Victor Verdier remontáló hybridró zszának a Safrano-val eszközölt párosításá ból származik.

Általános kertészet.

A gyümölcsfák ültetési és nyesei idejének helyes megválasztásáról. — A gyümölcsfák tenyésztésének gyakorlatában még igen gyakran tapasztalhatjuk s nem eléggé roszszalhatjuk, hogy a tenyésztéshez szükséges munkálatok, nevezetesen a fák átültetése és nyeseése, későn vétetnek fogatba s az ez által bekövetkezni szokott károk soha nem lesznek eléggé méltatva. Az ily késedelmek okát minden esetre a tavaszi munkálatok felhalmozódásában kell keresnünk s ebben az esetben igazolnunk is, ámbár e késedelmek gyakran csupán hanyagságból származnak s ilyenkor nem lehet az illetőket eléggé figyelmeztetni arra, hogy későn eszközölt ültetés és nyeseés által mennyire ártalmára vannak fáiknak s hogy ezek ily természetellenes elbánás mellett mennyire akadályoztatnak kifejlődésükben.

Már igen gyakran s egészen helyesen ajánlatott több oldalról, hogy a fák metszését és ültetését őszkor azonnal a levélhullás után kell végezni. Az őszi ültetés előnyeitől egészen eltekintve, a korai ültetés által elejét vehetjük mind ama káros következményeknek, melyek egy még oly jó, de elkésett munkából természetszerűleg következnek. Fáj dalom, éghajlatunk nem minden esetben kedvez az őszi ültetéseknek, máshol meg a talajviszonyok olyanok, hogy az őszi ültetést egészen lehetetlenné teszik. Gyakran kény szerülve vagyunk tehát az ültetést s a nyeseést tavaszkor végezni s most még csak az a kérdés merül fel, hogy melyik a legkedvezőbb időpont az ilyenmü munkálatok teljesítésére. Én e tekintetben a francia gyümölcskertészek gyakorlatát tekintem irány adónak. Ezek a törpe gyümölcsfákat január

havának második felében azonnal megkezdik nyesni, mihelyest a hőmérő legalább is 2°C.-t mutat, legalább nappal. Magastörzsű fák Franciaországban aránylag csak csekély számban tenyésztetnek s ezek többnyire már korábban lesznek nyesve.

Nyeső szerszámul ott kiváltképpen az olló járja, még pedig többnyire február közepéig, legkésőbbben azonban márczius elejével mindennemű nyesés már be van fejezve. Az ültetés is többnyire februárban vétetik fogatba, úgy, hogy a frissen ültetett csemeték az életnek még semmi jelét sem mutatják s ha melegebb időjárás következik, nincsenek azon veszélynek kitéve, hogy kiszáradjanak. Minden esetre a mi éghajlatunk korántsem oly kedvező a februáriusi ültetésre, én azonban oly nézetben vagyok, hogy minden szorgalmas gyümölcskertész nálunk is képes márczius közepéig az ültetéseket befejezni s a többi fák nyesésével is elkészülni. Ezen korai munkálatokat nálunk, fájdalom, még nem tapasztaltuk, mert sok helyütt még április közepén is találhatunk ültető és nyesegető kertészeket. S azután mi lesz ennek a következménye? Rosz életerő, gyenge hajtási képesség, e fák meddősége s nagy részüknek idő előtti elvényülése és kipusztulása.

Azt hiszem, nincsen szükségem meszesemenő érvelések felsorolására, hogy nézetem helyességét bēbizonyítsam; minden későn ültetett csemete élő bizonyosságot képez s minden későn metszett gyümölcsfa, mely áprilisi nyesés által gyötörtetett, már a következő évben mutatja megnyomorításának jelenségeit s nekem igen gyakran nyílt alkalmam tapasztalhatni, hogy az ilyen fák évek során át betegeskedtek, nem hoztak megfelelő hajtásokat, nem gyümölcsöztek a várt remények szerint, míg mások a közelben, rendes kezelés mellett dúsan fejlődtek s gazdagon gyümölcsöztek.

Valóban igen könnyen felfogható, hogy azok a fák, melyek a talajból akkor emeltetnek ki, midőn rügyeik kipattanva már is zöld csúcscsal bírnak, vagy éppen már hajtásnak indulnak s táplálatásuk a gyökerek

csúcsainak letépése és kiszáradása által hosszabb időre gátoltatik, soha úgy nem fejlődhetnek tova, mind azok, melyeknél az ily zavarólag ható durva beavatkozás a nyugvás tenyésztés ideje alatt eszközöltetett.

A mi pedig a nyesést illeti, a kései metszésnek óriási hátránya szintén igen könnyen értelmezhető. A tápláló nedvek ugyanis, mint azt minden évben megújulva láthatjuk, legelőször is a hajtások csúcsai felé vezettetnek s a végső rügyeket első sorban készítetik megduzzadásra s kihajtásra, még mielőtt az alantabb fekvő rügyeknek életre kelését észrevennők. Ha már most a hajtások végeit akkor metéljük le, midőn azokban a tenyészélet már megindult, akkor nemcsak azokat a tápanyagokat veszítjük el, melyek a legfelső rügyeket életre keltetik s nem csak azt az időt veszítjük el, melyre a még alvó rügyeknek szüksége van, hogy a lemetszett rügyek fejlettségi fokát elérjék, hanem ártunk vele még az által is, hogy a megmaradt alkatrészek a gazdagon jövő nedveket nem képesek feldolgozni s ennek következtében a fákon mézgafolyás és még más betegségek fognak erőt venni. A mi a kései nyesést a fák termőképességére vonatkozólag illeti, úgy én azt több theoretikus véleményének ellenében szintén rendkívül kedvezőtlennek tartom.

Elégszer kellett tapasztalnom, hogy, ha fákat még ki nem fejlődött rügyekre későn metszünk, a gyümölcsöző hajtások, melyeknek rügyei tudvalevőleg legjobban ki vannak fejlődve, a fölösleges tápnedveket felveszik s a helyett, hogy rendes viszonyok szerint a virágrügyet viselő gyűrűhajtást hoznák, hatalmas vízajtásokat nyújtottak, melyek azután nemcsak az egyensúlyra hatottak zavarólag, hanem lehetetlenné tették a termőképességet is.

Némely theoretikus azt ajánlja, hogy az igen erősen növekvő fákat azért jó későn nyesni, hogy így gyengébb növéssre s gyümölcsözésre kényszerítsük. Én ezt az eljárást tévesnek, sőt természetellenesnek tartom. A ki fájára gyümölcsözőleg s a növésben gyengítőleg akar hatni, az ültesse azt át s csip-

kedje le végső csúcsait. Kései nyesés által kaphatunk ugyan gyümölcsöző hajtásokat az alvó rügyekből, a mesterségesen termékenynyé tett fák azonban a következő esztendőben ismét csak erősen fognak hajtani, vagy pedig éppen nem hajtanak. Állandó termékenységet tehát sem az egyik, sem a másik esetben nem fogunk elérni.

Ultessünk tehát gyümölcsfákat, hanem ultessük azokat annak idejében. Nyessük meg fáinkat, de ne későn! Johannes Boettner.

Grotz kedvence. — Egy új, a *Pirus spectabilis* és a nemes téli Borsdorfer almák keresztezéséből néhány évvel ezelőtt tenyésztett almafaj. Gyümölcse nagyságra és alkotásra nézve az utóbbi fajnak felel meg s éppen úgy megvannak szép piros héján azok a jellegzetes szemölcsök is, husa is hasonló az utóbbiéhoz s igen kitűnő ízű, úgy, hogy mint asztali tavaszi csemege, hihetőleg hamar meg fog honosulni. Fája tökéletesen télálló, nem igen kell nyesni ha félmagasra nemesítetik, mint pyramis csak kissé metszessék s ilyenkor igen dúsan terem. Az alma még befőzéshez is kitűnő anyagot nyújt s magas cukortartalmánál fogva borsajtolásra is alkalmas.

Amerikai szeder Lawton vagy New-Rochelle. — Az Északamerikából kerteinkbe szállított szederfajok közül ez az ujdonság nemcsak óriási nagysága és finom íze által válik ki, hanem óriási termőképessége folytán is különös figyelmet érdemel. Gyümölcsei fényesek, feketék s csak ősz felé érnek meg, tehát oly időben, midőn egyéb kerti boggyógyümölcs híján vagyunk; igen levesek, izletesek és üdítők s úgy a nyers élvezetre mint a befőzésre kiválóan alkalmasak.

Persimone. — *Diospyros Kaki.* Egyike a legelterjedtebb s legfontosabb japáni gyümölcsfáknak. — Gyümölcsei különféleképpen használatnak fel: mint asztali gyümölcs, azután megaszalva és megszáritva, mint befőtt stb. Pompás törpe növéssü fácskája nálunk edényekben, vedrekben, vagy ládáknak tenyésztetik s így igen gazdagon és korán terem. Alak és szín a különféle fajú gyümöl-

csoknél különböző, többnyire 10—33 cm. körülettel; színe a sárgás-zöld, sárga és narancs-szín közt változik, némely fajtánál még sötét karminpiros is szokott lenni. Az áttelelés fagymentes helyiségben, pinczében, kamrában vagy előszobában történik. A gyümölcsök rendszeren decemberben érnek s ilyenkor mint az üveg, áttetszők. Egy gyümölcsökkel megrakott fácska valóban a legszebb jelenségek közé tartozik. Ez a rendkívül érdekes és eddig még meglehetősen ritka növény Niemetz W. F. üzletkertész-nél kapható Temesvárott.

Rosa carminata lutescens. — Allítólag még 1884-ben Johannes Brun által tenyésztett Lyon-Monplaisir-ben s f. év május havában fog a kereskedésbe hozatni. Ezen thearózsa levelei a tenyésztő állítása szerint tökéletesen sárgák; kár, hogy a rózsá alakjáról és színéről még eddig semmit sem tudunk. A tenyésztő azt hiszi, hogy e rózsá sárga leveleit s erős fejlődését a további szaporítások folyamán is meg fogja tartani. Mi ugyan nem sokat bizunk az ilyen lombzat állandóságában s e közleményt is csak a Journal des Roses m. é. novemberi száma után hozzuk.

Egy 600 éves repkény. — Wissumban, Salzwedel mellett (Németország), a falu keleti kijáratánál, egy még a 13-ik században épült egyszerű templom áll. A 40 m. magas toronynak négy kiálló sarkoszlopa van, melyek 3 méternyi négyzetvastagsággal bírnak. A templom legutoljára 1591-ben, tehát 300 évvel ezelőtt lett belsejében restaurálva. A torony nyugati oldalán egy 600 éves, párját kereső repkénytő foglal helyet. Törzsöke vastagabb egy férfi derekánál, ágai a torony nyugati és északi oldalát teljesen befödik, a sarkoszlopokat s a torony fedelét is elborítják, sőt néhány ága túlemelkedik még a tetőn is.

Uj oleandrák. — Sahut Claude francia üzletkertész Montpellierben, legközelebb három új, általa tenyésztett fajtát fogja az annyira kedvelt és elterjedt oleandrának a kereskedésbe hozni. Ezek az új fajok állí-

tólag szinpompájuk folytán messze tulszárnyalandják az eddig ismeretes fajokat. Miután a Nerium-fajok tenyésztése éppen nem jár nehézségekkel, remélhetőleg ez újdonságok csakhamar nagyban el fognak terjedni. A fajok következők:

Agnés Galen. A nagy virágnak külső szirmai gyengéd rózsaszínűek, lilával elárasztottak, a belső párta sötétebben színezett, a torkolat fehér, gyengén karminnal csikolt.

Jean Galen. Az igen nagy borpiros virágok karminnal árnyékolta, fehérén csikosak; a tágra nyílt torkolat gyengéd rózsaszínű, élénk biborpirossal csikolva.

Felix Galen. Nagy virágja piros, gyengén rezes színű, lilával árnyalt. Belső virágszirmai merevebbek mint a külsők; torkolata kanárisárga, biborosan czirmolt.

Helgoland szamócza. — Tenyésztetett 1890-ben G. G o e s h k e s e n i o r által Cöthenben. Gyümölcssei rendkívül nagyok, közönségesen szélesek, vagy pedig kakastaréj alakúak, a későbbiek inkább gömbölydedek vagy kúp alakúak. Színe fényes sötét karminpiros, teljesen kiérve barnásan elfutódott. Magvai köles-sárgák, barnásak, vagy sötétbarnák, gödröcskében mélyen ülők, vagy csak keveset kiállók. Kehelyszirmok számosak, odasimulók, világos-zöld színűek. Husa sötét rózsaszínű, igen leveses, vajasan olvadó, finom kajszi-barackforma izzel. A növény erőteljes zömök növésevel, szép lombozatával s rendkívül nagy termőképességével válik ki. Minden egyes, még oly kicsiny bokrocskája is tele van az érés ideje alatt rendkívül nagy gyümölcsökkel, melyek igen korán érnek, mindjárt a legkorábban érő fajok után.

A Pelargóniák felosztása. Ezen igen népszerű és óriási mértékben elterjedt virág számtalan válfaját a következő négy csoportra lehet felosztani:

I. Nagy virágúak, melyek az 1794-ik évben Angliába importált *Pelargonium grandiflorum* és *P. diadematum* származékai.

II. Skarlet vagy skarlát színűek, me-

lyeknek törzsalakjai: *P. zonale* és *P. inquinans* 1710-ben hozattak be.

III. Repkénylevelűek, melyeknek törzsalakjai: a *P. peltatum* 1701-ben, *P. lateripes* 1788-ban kerültek hozzánk.

IV. Fancy-pelargóniák, melyeknek eredetét nem lehet kellőleg kipuhatolni.

Agave Salmiana. — Azon növényekhez, melyek a délvidéki kerteknek oly sajátos jelleget kölcsönöznek, a pálmák és *Dracaenák* mellett az *Agave* is tartozik. E növény bizarrul alkotott leveleivel, de különösen virágos állapotában nagy mértékben hozzájárul a tájék délvidéki külemének kiégyesítéséhez.

Még a hatvanas években az északeurópai vidékeken ritkaságszámba ment, ha valahol egy virágzó *Agave*-ről tétetett a lapokban említés, úgy, hogy azon időben egy *Booth* nevű flottbecki (Hamburg melletti) üzletkertész egy virágkocsánt mutató példány számára külön virágházat emeltetett, melyben a ritkaságot belépti-díj mellett tette közszemlére. Egyszerűsített tenyésztés s a kertészet javított technikai segédeszközeinek alkalmazása e téren igen örvendetes fordulatot idéztek elő, mert manapság már évenként több északvidéki kertekben is láthatni virágzó *Agavét*.

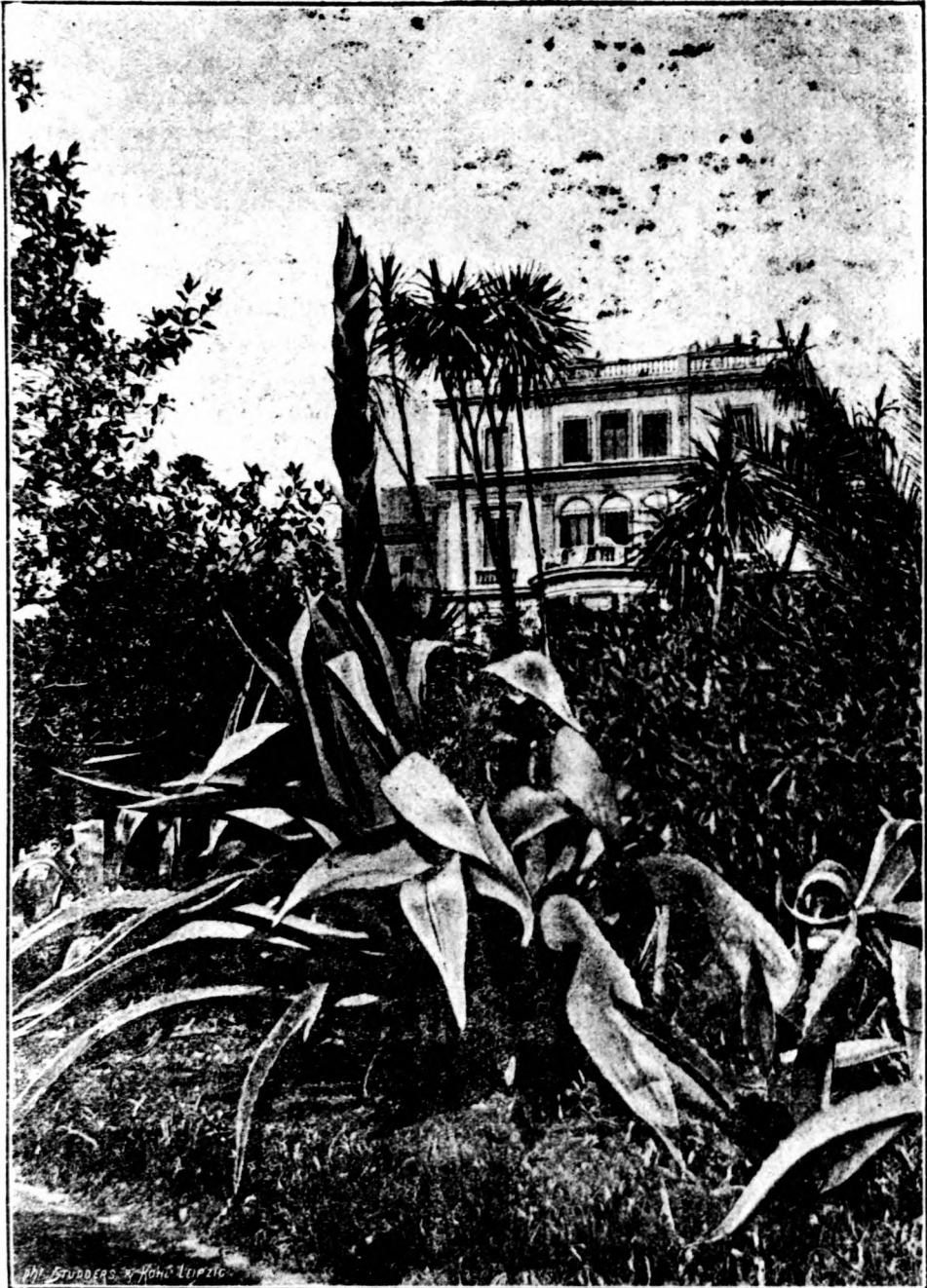
A legtöbb *Agave*-fajok Mexikóban fordulnak elő; csekély részük az Egyesült Államokban s a tropikus Amerikában lelhető fel. Évek hosszú során át számos faj és válfaja lett azon vidékekről az óvilágba átplántálva s az itteni kulturában szintén több új válfaja keletkezett, melyeket azonban tévesen önálló fajok czime alatt hoztak a forgalomba.

Az *Agave Salmiana* a legérdekesebb s legdiszesebb fajok közé sorolható. Mexikóból származik s a *Candelabri-formae* csoportba tartozik azon tulajdonsága folytán, hogy virágnyele karos gyertyatartóhoz hasonlít. Igen nagy, egész 2 m. hosszú és 40 cm. széles levelei pompás sötétzöld színezettel bírnak, hosszant csatornásak s igen finom csúcsban végződnek; oldalagosan ülő tövisei lefelé görbülnek. Ezenkívül e fajnak még egy szép tarkalevelű válfaja is létezik.

Mellékelt ábránk *Herb & Wulle* nápolyi (Olaszország) üzletkertészetében lett felvéve s a növényt fejlettségének azon fokán ábrázolja, midőn 5 meter hosszú virágnyelén a

tett czég igen jutányos áron szállítja s árjegyzékeivel díjtalanul és bérmentve szolgál az érdeklődőknek.

Nyiló lótuszvirág a szabadban. —

Agave Salmiana.

karokat fejleszt ki. Nem sokára ez után a növény virágzott is s több hónapon át fel-séges látványt nyújtott.

Magvait és fiatal növényeit a tennemli-

Egy német kertészeti folyóirat jelentése sze-rint a Borsig-féle üzletkertészetben Alt-Moa-bitban Berlin mellett az elmúlt őszön a va-lódi lótuszvirág: *Nelumbium speciosum* a sza-

badban virágzott. Weidlich úr, az üzlet vezetője, három évvel ezelőtt néhány példányát a kerti tóba ültette. Daczára, hogy a tó vize minden évben fenéig befagyott, tavasszal e pompás növények mindig meghozták gyönyörű kékes-zöld paizsalakú leveleiket. A levelek fél méter átmérővel bírtak s a csodaszép virágok nagyobbak voltak egy emberfejnél. Jó volna e növényenyl több kísérletet tenni.

Solanum dublosummatum. — Abyssiniából behozott legujabb nagylevelű növény, mely a *Solanum*- vagyis csucsorfélekhez tartozik, igen gyorsan növekedik, óriási méreteket ér el s ez okból kerteinkben mint gyönyörű nyári disznövény igen előnyösen lesz tenyészthető. Szépen alkotott igen nagy lombozata világos-zöld színezetet mutat, bronzfényenyl tükröződik s világos-sárga tövisekkel van benőve; virágjai nagyok, gyümölcssei fehérek s a felsorolt tulajdonságok alapján méltó párját képezi az eddig ismert *Solanum quitense*-nek, mely eddig a leghasznavehetőbb kerti disznövények közé számítatott. Gyepes területekre, parkokba, mint magánosan álló növény igen jól alkalmazható.

Centaurea moschata és C. suaveolens. — Az előbbi lillaszínben virágzik s még egy fehér alfaja is van, az utóbbi sárgán nyílik. Nem új fajú buzavirágok, hanem egészen feledésbe mentek s csak újabb időben váltak ismét kedvelté, minthogy pompás alkotásuk mellett még kellemes illatot is árasztanak s így üzleti szempontból meglehetősen érdekesekek is. A két faj egymástól növéseben különbözik leginkább, mert míg a *C. moschata* 50—70 cm. magasságot ér el, addig a *C. suaveolens* ritkán lesz 40 cm.nél magasabb; ezen kívül az első faj virágkocsánja sokkal hosszabb, a virágok feje kisebb s illata a hangyasav szagára emlékeztet, míg az utóbbi igen erős pézsmaszagot áraszt.

Mindkét faj alkalmas virágcsoportok és virágágyások beültetésére; jól tenyésznek laza, inkább száraz talajban. Magvaikat mindig járt helyben a virágágyba kell vetni április vagy május hónapban.

Egyszerű Georginák. — *Dahlia variabilis, floribus simpl.* Az egyszerűen nyíló Georginák, pompás fénylő, mindenféle színben játszó virágzatuk miatt jelenleg sokkal inkább kedveltetnek, semmint a telten virító válfajok. E virágok magvait februárban vagy márciusban virágcserepekbe, vagy ládikákba vetjük, melyhez kissé homokos földet veszünk s a vetést azután naposan és mérsékelt nedvesen tartjuk. Mihelyest májusban nem kell már a fagyoktól tartanunk, a jól begyökeresedett plántácskákat a szabadba ültethetjük, hol azután néha oly gyorsan fejlődnek, hogy augusztusban már gazdag virágzatukkal ékeskednek. A következő évben e növények fönntartása és ápolása már sokkal kevesebb gondot okoz, mert a gumókat az első fagy után csupán ki kell szednünk s fagymentes helyen átteleltetnünk. E gumókról éppen olyan színű és alaku virágokat nyerünk mint az előző évben s ez okból a válfajokat a jövő kiültetés alkalmával tetszésünk szerint választhatjuk ki, ha a gumókat megfelelő jelezésekkel láttuk el kiásatásuk alkalmával.

Erithrichium nothofulvum. — Illatos nefelejts. Kaliforniából származó egynyári új növényfaj, melynek virágjai tisztafehérek, a nefelejts virágaihoz hasonlítanak s igen kellemes illatot árasztanak. Levelei alaponállók, lándzsásan csúcsosak, puhán szőrösek, világos-zöldek s igen csinos csótárt képeznek, melyből számos virágkocsány emelkedik ki. Alig ér el e növényke 10 cm.-nyi magasságot, már is virítani kezd; későbbben a virágkocsányok szétágazódnak s meghosszabbodnak, míg 40—50 cm. magasságot el nem érnek s két hónapon át szakadatlanul hozzák gazdag virágzatukat, mely tisztafehér színezet mellett vaniliához hasonló kellemes illatot áraszt. Ha magvait kora tavasszal elvetjük s plántáit idejében kiültetjük, ugy napos, kissé nedvesebb helyen e növény már májusban meghozza virágzatát s utólagos vetések és ültetések mellett egészen az ősz beálltaig gyönyörködhetünk pompás illatos virágaiban. Mint kitűnő csoportvirág, még az üzlet számára is kitűnő anyagot szolgáltat s így igen való-

szinü, hogy ez az új »illatozó nefejejts« nem-sokára igen elterjedté fog válni.

Ez újdonságot az olaszországi pallanzai importczég: Hillebrand & Bredemeyer hozta a forgalomba.

Gyümölcsfogyasztás Berlinben. — Az előbbi évekhez képest a múlt évi gyümölcsfogyasztás Berlinben a rendes fogyasztásnak több mint egy harmadára szállt alá. A többi német városokban a viszonyok szintén így mutatkoznak. A szőlőnek kissé nagyobb forgalma volt, azonban a kínálat ennél is nagyobb volt a keresletnél. Ezt a rendkívüli állapotot bizonyára a cholerajárvány kitörésétől való félelem hozta létre.

Beküldött árjegyzékek.

Haage & Schmidt, Kunst- und Handelsgärtner in Erfurt. Főárjegyzék magvokról és növényekről 1893-ra.

Herb & Wulle in Neapel (Italien). Árjegyzék magvokról ismételadók számára 1892—93-ra.

Mühle Valmos Temesvárott. Árjegyzék rózsagalyokról az 1893-ik évre.

Megvételre kerestetik a Rózsa Ujság I., II. és III. évfolyama. Ajánlatok Krémer György urhoz Tordára (Erdélyrész) intézendők.

U j r ó z s a f a j o k.

Archiduc Joseph. *Thea*, *Nabonnand et fils.* — Virágja igen nagy, igen telt, serlegalakú, jó magatartással; bimbója kúpos, tiszta karminpiros, csúcsán kivilágosodott; fája barnáspiros, igen szép lombozata sötét szürkés-zöld, tüskéi igen erősek. A virág színe kékes rózsaszinü, közepén élénken rezes, a virágszirmok széle elhalványuló. *Mad. Lambarde* rózsától származik. (Franciaország.)

Beauté inconstance. *Thea*, *Pernet-Ducher.* — Bokra felegyenesedő, igen erős fejlődésű; hajtásai kiszögellő tüskékkel sűrűn fegyverzetek, lombozata bronzírozott zöld. Virágja nagy, egészen vagy félig telt, szép kapuczinus-piros karmin tükörrel és sárgával elfutódva. Néha ugyanazon bokron sokkal világosabb színű rózsák is előfordulnak. Eredete nem lett nyilvánosságra hozva. (Franciaország.)

Comtesse de Breteuil. *Thea*, *Pernet-Ducher.* — A bokor igen erős növekedésű, tömör koronát képez, hajtásai csak gyér fegyverzettel bírnak. Lombozata sötétzöld, erősen fénylő. Virágja merev kocsányon ül, nagy vagy igen nagy, szép serlegalakú, külső virágszirmai terjedelmesek, a belsők keskenyek; színe igen nehezen irható le: kívülről fakórózsaszinü, belülről barackz-

rózsaszinü sötét chrómsárgával elegyest. Eredete ismeretlen. (Franciaország.)

Comtesse Festetics Hamilton. *Thea*, *Nabonnand et fils.* — Virágja nagy, telt, jól alkotott, csaknem mindenkor egysével álló, szirmai kúrtalakuak; bimbója megnyúlt, igen csinos; fája pirosas, hullámos terjedelmes lombozata sötétzöld, fegyverzete erős és számos. Színe fénylő karminpiros, közepén rezes ragyogással; külső virágszirmai széleiken sötétebbek. A bokor igen erős, dús virágzatú és kemény. Eredete ismeretlen. (Franciaország.)

Comtesse O' Groman. *Thea*, *Nabonnand et fils.* — Virágja középnagy, félig telt, jól alkotott, igen szép tartású. Bimbója kecsesen megnyúlt, tűzpiros erzetel átszőve. Fája zöld, lombozata gyönyörű. Színe chinai rózsaszinü, alapjában aranysárga, igen élénk színezet. A bokor igen erőteljes. *A Baron de St. Triviers*-től származik. (Franciaország.)

Docteur Grandvilliers. *Thea*, *A. Bernaix.* — Erős növésű bokor egyenes hajtásokkal, melyek görbült tüskékkel vannak fegyverezve. Virágja középnagy vagy nagy, diszesen alkotott, telt, sötét zergesárga, néhány szirma a hátsó fölületén karminpirosan hálózott. Bimbója megnyúlt, hosszú virág-

kocsányon ül. Isabelle Nabonnand × Auréus. (Franciaország.)

Directeur René Gérard. Thea, F. Pelletier. — Bokra erős növési, de nem kúszó, dúsan virágzó. Virágja nagy, csodaszépen alkotott, kitűnő tartással, jól telt s könnyen felnyílik. Színe kanárisárga, közepén testszinű tükörrel s friss rózsaszínű árnyékolattal, szélein magentapirosan elárasztva, igen illatos. Mad. Falcot × Marquise de Vivens. (Franciaország.)

Ingegnoli prédilatta. Thea, A. Bernaix. — Az erős fejlődésű bokor mérsékelt magasságu. Virágja csodálatosan alkotott, szabályos serlegalaku. Kerek virágszirmai terjedelmesek, élénk rózsaszínűek, kívül csaknem karminpirosak, belül barackpirosak. Bimbója csinos alakú. Eredete ismeretlen. (Franciaország.)

Joseph Teyssier. Thea, Dubreuil. — A növény igen cserjés, erőteljes és gazdag virágzatu, lombozata fénylő, bimbója csinos. Virágja majd a csúcán élénk karminpiros és belül chrómsárga, majd rózsaszínű magentapirossal árnyékolva. Kitűnően remontál késő őszig. Eredete ismeretlen. (Franciaország.)

Jules Bourquin. Thea, Chauvry. — Erős kúszó bokor pirosas hajtásokkal; lombozata sötétzöld, alsó felén biborosan elmosódott. Bimbója kerekded, virágja igen nagy, jól alkotott s igen telt, szép chrómsárga, a virágszirmok hátsó lapja fehéres világos lillával szegélyezett. Gazdagon és szakadatlanul virágzik. A Gloire de Dijon magoncza. (Franciaország.)

Louise Bourbonnaud. Thea, Nabonnand et fils. — Virágja igen nagy, telt, tökéletes alkotással s hosszú erős kocsányon jó magatartással, csaknem mindig egyesével álló, virágszirmai szépen visszahajlottak. Fája violaszínű, lombozata terjedelmes, élénk zöld, szépen árnyalt. A virág színe pompás friss rózsaszínű, igen gyengéden aranyos, fénylő alapjában aranysárga. Gazdagon virágzó illatos rózsa. G. Nabonnand × Général Schablikine. (Franciaország.)

Madame Ocker Ferencz. Thea, A. Bernaix. — A szép bokor mérsékelt növekedésű. Bimbója megnyúlt, kívül violarózsaszínnel elmosódott. Virágja igen szépen alkotott, szirmai terjedelmesek, selymesen fénylők, halvány kanárisárgák, csaknem fehérek, a szegkek környékén chrómsárgával színezettek. Külső szirmai széleiken karminrózsaszínnel szegélyezettek. Eredete ismeretlen. (Franciaország.)

Président de Lastarde. Thea, Puyravaud. — Igen szép bimbói hosszasak; virágja nagy, telt, szép élénk piros, néha rezesen és rózsaszínnel márványozott; változó színezet. Bokra erős növési. Mad. de Watteville × Mad. de Tartas. (Franciaország.)

S. A. R. Princesse de Monaco. Thea, Dubreuil. — A bokor igen erőteljes, félig kúszó, gazdag fényes lombozattal. Virágja nagy, telt, serlegalakú, erős kiszélesedett virágszirmokkal, kívülről test-rózsaszínű bőrsárgával, belül fényes kanárisárga, kétszinű: sárga és rózsaszínű. Bimbója megnyúlt, igen csinos. Gazdagon virágzó szép rózsa. Eredete ismeretlen. (Franciaország.)

Souvenir de Ludovic de Talancé. Thea, Dubreuil. — Az igen gazdag virágzatu bokor növése erős, jól elágazó, szép lombozattal. Bimbója igen takaros, petédeden megnyúlt; virágja középnagy, tökéletes alkotású, jól felnyílik, testszin-fehér, közepén élénkebb, a szegkek kanárisárgák. Marie Guillot × Céline Noirey. (Franciaország.)

Souvenir de Mad. A. Henneveu. Thea, A. Bernaix. — Igen jól remontáló bokra csak mérsékelt fejlődött lombozattal borított. Bimbója petéded, biboros cinóberpiros. Virágja mérsékelt telt, selymes chinai rózsaszínű karminnal erezett, rézvörösbe áthaladva, amaránt tükörrel, a szegkek tájékán tojássárga. Nagyon változékony színezet. Eredete ismeretlen. (Franciaország.)

Souvenir de Mlle. Victor Caillet. Thea, A. Bernaix. — A szép egyenes növési bokor pompás lombozattal bír. Virágja széles serlegalaku, jól telt, virágszirmai

szélesek; színe tiszta fehér, a mélységben tejfölszinű. Eredete ismeretlen. (Franciaország.)

Thirion Montaubau. *Thea*, Puyravaud. — Bokra erős növési, hajtásai fegyvertelenek, igen szép lombozata sötétzöld. Virágja nagy, telt, szép fénylő rózsaszínű, néha sötét rózsaszínű, igen gazdagon virágzó. A Jules Finger thearózsa magonca. (Franciaország.)

Mad. E. A. Nolte. *Polyantha*, A. Bernaix. — Alacsony, gazdagon virágzó bokor, nemes virágcsokrokkal. Bimbói különösen alacsonyak, szélesebbek mint magasak. Virágja kinyíláskor bőrsárga, később halvány rózsaszínű. Eredete ismeretlen. (Franciaország.)

Mad. Frédéric Weiss. *Polyantha*, A. Bernaix. — Fényes lombozattól borított alacsony bokor, igen gazdagon virágzik s a fagy beálltaig remontál. Virágzata 30—40 virágból áll egy szoros ernyőben. A virágok kicsinyek, jól alkotottak, karminpirosak magentapirossal, néha igen kicsinyek s ilyenkor khinai rózsaszínűek, kifehéredők, vagy a szirmok közepén fehéresen vonalások. Eredete nem közöltetett. (Franciaország.)

Henri Puyravaud. Bourbon, Chauvry. — A növény igen erőteljes, hajtásai hosszú

egyenes, pirosas tüskékkel vannak fegyverezve lombozata sötétzöld. Virágja széles, telt, szép élénk fakórózsaszínű, karminba áthaladva, alapszínében fehér. Robusta $\times$ Imperatrice Eugénie. (Franciaország.)

Baronne M. de l' Ostende. Rem. hybr., Puyravaud. — Nagy virágai igen teltek, közepén sötét rózsaszínűek, széleiken élénk rózsaszínűek, az őszi virágzásnál gyengéd rózsaszínűek; bimbója megnyúlt, igen nagy kehelyszirmokkal; lombozata szürkészöld. A növény erős fejlődésű. Elisabeth Vigneron $\times$ Jules Margottin. (Franciaország.)

Dybowszky. Rem. hybr. L'évéque et fils. — A bokor erős fejlődésű, lombozata terjedelmes, szürkés-zöld. Virágja igen nagy, telt, jól alkotott, szép világos cinóberpiros, tartása és alkotása tökéletes. Eredete ismeretlen. (Franciaország.)

Blanc double de Coubert. Rugosa hybr., C. Cochet. — A *Rosa rugosa* albának természetes keresztezéséből származott hybrida, mely a törzsfaj tulajdonságait megtartotta, csak hogy virágai többé kevésbé teltek, tisztafehér színűek, 10—12 cm. átmérővel bírnak és igen illatosak. Egész a fagy bekövetkeztéig remontál. (Franciaország.)

Irodalmi szemle.

Die Orchideen des temperirten und kalten Hauses. Az Orchideák tenyésztése és leírása, az eddig ismeretes *Cypripediumok* áttekintésével, írta F. W. Burbridge. Angolból németre fordította M. Lebl. Második bővített kiadás 23 fametszvényvel és 4 színes ábrával. Ára 8 márka = 4 frt 80 kr. Kapható L. Möllernél Erfurtban.

Geschichte und Beschreibung der Tulpen. Jelentés a tulipánok tenyésztéséről és kereskedelmi forgalmáról az utolsó négy évtized alatt. Írta Polman Mooy sen. haarlemi virághagyománygyűjtő. (Hollandiában.) Igen érdekes könyvecske a tulipánok kedvelői számára. Ára 50 Pfennig = 30 kr. Kapható L. Möllernél Erfurtban.

Das Weinkraut. A borfű (Rheum) tenyésztéséről és közgazdasági jelentőségéről a jövőben. — Heilbronnban a Nekár mellett egy társulat alakult „Weinkrautgesellschaft“ czim alatt. E társulat feladatánál tüzte ki az

eddig annyira elhanyagolt, de oly fontosnak bizonyult borfű tenyésztésének emelését Németországban s e céljának elérésére bocsájtotta közre e kis füzetet, melyben a borfű tenyésztését, felhasználását és eredetét tüzetesen tárgyalja. Minthogy a borfűből még igen finom borok is készíthetők, figyelmébe ajánljuk honi kertészeinknek és kertkedvelőinknek is ezen növény ismertetését tárgyaló munkáskát, melyet a fentnevezett társulat adott ki. Ára 40 Pfennig = 24 kr.

Führer durch die Gartenbau-Litteratur. A kertészet minden ágában megjelent műveknek a jegyzéke, legújabb, 44-ik számú kiadás s bár inkább csak egy árjegyzék jellegével bír, annyiban még is van irodalmi értéke, hogy az újabb kertészeti munkák mellett a régebbi irodalmi termékeket is felsorolja, sőt oly munkákat is kínál, melyek a folyó könyvüzleti jegyzékekben nem fordulnak elő. A csinos füzetecskét L. Möllernél Erfurtban, díjtalanul küldi meg az érdeklődőknek.